

แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

Guidelines for Promoting School Community Relations Sangahavatthu 4 of
Phrapariyattidhamma School General Education Department Watmuangyala.

พระปลัดสุรชัย จตตมโล

Prapalat Surachai Jattamalo

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

Teeraphong Somkhaoyai

พระครูประโชติกิจจาภรณ์

Phrakruprachotkichchaporn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus

E-mail: khrxngrathcireuxng@gmail.com

Received: 28 April 2024; Revised: 12 May 2024; Accepted: 23 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 และ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 รูป/คน การศึกษาแนวทาง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน และเสนอแนวทาง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า:

1) สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ (1) งานให้บริการชุมชน (2) งานรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน (3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ (4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ และ (6) งานประชาสัมพันธ์

2) แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย (1) การกำหนดประเด็นในการดำเนินงาน (2) กำหนดแผนงานกิจกรรม (3) กำหนดระยะเวลา (4) กำหนดกรอบการให้บริการ (5) ประชาสัมพันธ์ (6) การติดตามและประเมินผล บุรณาการด้วยสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย (1) ทาน คือการให้ การสงเคราะห์สิ่งของ แบ่งปันให้ความรู้ (2) ปิยวาจา การใช้วาจาที่ไพเราะสุภาพ ไม่พูดส่อเสียด (3) อตถจริยา เป็นผู้กระทำประโยชน์ให้ผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เกิด

ประโยชน์ต่อส่วนรวม และ (4) สมานัตตตา เป็นผู้ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เป็นผู้เสมอดั้นเสมอปลาย ไม่อคติ ไม่ลำเอียง ไม่เอารัดเอาเปรียบ

3) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4, การส่งเสริมความสัมพันธ์, หลักสังคหวัตถุ 4, วัดเมืองยะลา

Abstract:

The objectives of this research article were 1) study the relationship between the school and the community of Phrapariyattidhamma School, General Education Department, Mueang Yala Temple; 2) study ways to promote relationships between schools and communities according to the principles of Sangahavatthu 4; and 3) present guidelines for promoting relationships between schools and communities according to the principles of Sangahavatthu 4. This is a qualitative research. Collect data by in-depth interviews with 9 stakeholders/person, Study guidelines by in-depth interviews with 5 key informants/person, and Propose guidelines by group discussion with 7 figures/person. Data analysis by Inductive method

The results of the research found that:

1) The relationship between the school and the community includes; (1) community service work, (2) work receiving help and support from the community, (3) work strengthening relationships with the community and other agencies, (4) work related to committees Basic educational institutions, (5) Establishment of groups, clubs, associations or foundations, and (6) Public relations work.

2) Guidelines for promoting relationships between schools and communities according to the principles of Sangahavatthu 4, consisting of (1) determining operational issues, (2) setting activity plans, (3) setting time periods, (4) setting service frameworks, (5) Public Relations, and (6) Monitoring and Evaluation Integrated with the Sangahavatthu 4, consisting of (1) Dāna; which is giving and helping things Sharing knowledge (2) Peyyavajja; using sweet and polite speech, do not speak slanderously, (3) Atthacariyā; someone who benefits others. Help others willingly Benefits the public, and (4) Samānattatā; someone who continually helps. Be consistent, not biased, not impartial, not taking advantage.

3) Experts have examined the guidelines for promoting relationships between schools and communities according to the Sangahavatthu 4 and found that it is possible, is appropriate and usefulness.

Keywords: Guidelines for Promoting School Community Relations Sangahavatthu 4, Promoting Relationships, Sangahavatthu 4, Watmuangyala.

บทนำ

ในสังคมไทยยังให้ความสำคัญให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่พึงควรได้รับ ซึ่งในยุทธศาสตร์ชาติมีวิสัยทัศน์ที่ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2560) ซึ่งจากที่กล่าวมานั้นในฐานะที่เป็นพลเมืองสังคมไทย การขับเคลื่อนสังคมต้องดำเนินการไปอย่างมีรูปธรรมมีความชัดเจน สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับประชาชนในการอยู่ร่วมกันในสภาวะทางสังคมที่สร้างประโยชน์ทั้งทางตรงทางอ้อม อีกทั้งประชาชนมีสิทธิได้รับและเข้าถึงสิ่งต่างๆ อย่างเท่าเทียม ซึ่งสิทธิประโยชน์แรกๆ ที่ควรจะได้รับจากนโยบายของรัฐบาล คือ การได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ในนโยบายการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกันสองมิติ คือ มิติแนวตั้ง เป็นมิติที่มองว่าบุคคลควรได้รับการศึกษาทุกช่วงเวลาตลอดชีวิตของการศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงช่วงหนึ่งของชีวิตเท่านั้น จึงไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมความต้องการของชีวิตทั้งหมดได้ ช่วงชีวิตที่ยาวนานที่สุดของบุคคลคือหลังจากจบจากโรงเรียนไปแล้ว ดังนั้น การศึกษาหรือการเรียนรู้จากภายนอกโรงเรียนจึงมีความสำคัญแก่บุคคลมาก และควรจะใช้วิธีการที่หลากหลาย ส่วนมิติแนวนอนนั้นเป็นมิติที่มองว่าการศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การศึกษาและการเรียนรู้ควรจะประสานกันหลาย ๆ ส่วน ทั้งในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ โดยมีทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Cropley & Dave, 1978)

ซึ่งการจะทำให้การศึกษามีคุณภาพสูงสุดต้องอาศัยความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของสุรธวัช ศรีธวัช (2532) ได้กล่าวไว้ว่า ความมุ่งหมายของการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้(1) เพื่อเผยแพร่ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน (2) รับทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวภายนอกเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน (3) ประชาชนมีความสนใจ เห็นความสำคัญของการศึกษา (4) ส่งเสริมประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน (5) ประชาชนมีบทบาทในการวางแผนการศึกษา (6) สร้างความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน มีโรงเรียนเป็นศูนย์ประสาน ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม (7) นำเสนอความก้าวหน้า ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ ในสังคม เพื่อการประเมินผลของการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน และ (8) แก้ไขข้อข้องใจที่ประชาชนเข้าใจโรงเรียน ให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี ด้วยความเชื่อถือและยกย่อง จากที่กล่าวมายังสะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษายังต้องให้ความสำคัญการมีสัมพันธ์กับชุมชน เพราะหลายๆ ประเด็น ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการทำงานและร่วมกันวางแผนกับสถานศึกษาผ่านนโยบายและการมีส่วนร่วมกันทั้งในระยะเวลาที่สั้นและระยะยาวในการทำงานร่วมกัน ฉะนั้น โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น จะทำงานโดยไม่อาศัยความร่วมมือ คุณภาพการจัดการศึกษาก็อาจไม่เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

และเนื่องด้วยในการดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนทางการส่งเสริมความสัมพันธ์อย่างเป็นขั้นตอนที่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งได้ยึดหลักในการบูรณาการด้วยวิธีการนี้ตามแนวทางของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรม เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ให้มีความสามัคคีกัน ประกอบด้วย (1) ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ปัจจย 4 ทุน หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา (2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่ายินดี ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็น

ประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ติงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้ กำลังใจ รู้จัก พูดให้
เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน (3) อรรถจริยา ทำ
ประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวาย ช่วยเหลือ กิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้ง
ช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และ (4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้
เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย เสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอ
ในสุขทุกข์ ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีพันธกิจที่ว่า (1) ผลิตศาสนทายาทที่มี
ลักษณะอันพึงประสงค์ (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยหลักธรรม (3) พัฒนาระบบการบริหารและ
บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และ (4) ปลุกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึง
ประสงค์ และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (พระสิริปัญญาคุณ, 2563) ด้วยพันธกิจของโรงเรียนต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียน
เป็นบุคคลที่มีความเพียบพร้อมและมีคุณภาพทั้งทางกาย วาจา และใจ และเป็นศาสนทายาทที่ติงามในบวร
แห่งพระพุทธศาสนาต่อไป แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมา ในการดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดโรงเรียนในแผนงาน
บางอย่างก็ได้มีข้อจำกัดที่ต้องรอการได้รับการแก้ไข้ให้ถูกต้องและทันท่วงที และเพื่อให้การดำเนินงานมี
มาตรฐานและมีคุณภาพจะต้องดำเนินการวางแผนร่วมกันกับชุมชนต่อไป

ฉะนั้นจากที่ได้กล่าวมา จึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา เพื่อ
ศึกษาสภาพความสัมพันธ์ แนวทางการดำเนินการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการบริหารให้มี
คุณภาพ เป็นไปตามความต้องการและความสอดคล้องของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา วัดเมืองยะลา
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา” ผู้วิจัยได้มีรูปแบบวิธีการดำเนินการวิจัย
ดังต่อไปนี้

1) **รูปแบบการวิจัย** ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary
Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)
ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง และขั้นตอน
การนำเสนอ

2) **กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1) ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 15 รูป/คน

2.2) ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของ จากการศึกษาศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน สังเคราะห์หลักสังคหวัตถุ 4 เข้ากับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนทั้ง 6 ด้าน

2.3) ขั้นตอนการนำเสนอ เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผ่านการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 7 รูป/คน

3) **เครื่องมือการวิจัย** มีอยู่ 2 เครื่องมือ ได้แก่

3.1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) สำหรับขั้นตอนการศึกษาสภาพ และขั้นตอนการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างรูปแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำร่างแบบสัมภาษณ์ที่เสร็จแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงและแก้ไข เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้วจึงนำร่างฯ ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เมื่อผ่านการตรวจสอบก็ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และ สามารถนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 ขั้นตอน

3.2) แบบประเมินการสนทนากลุ่ม (Group discussion assessment) สำหรับขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำร่างแบบประเมินที่สามารถตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ผ่านการให้คำแนะนำและตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ได้ฉบับจริง หลังจากนั้นไปเก็บข้อมูลในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4) **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยมีลำดับการเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1) ขั้นตอนแรกการศึกษาสภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากนั้นดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หลังจากนั้นเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และวิเคราะห์ผลให้เสร็จเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

4.2) ขั้นตอนการศึกษาแนวทางตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งมีกระบวนการคล้ายกับการศึกษาสภาพ โดยเพิ่มการสัมภาษณ์ประเด็นแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งนำประเด็นนี้มากำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.3) ขั้นตอนการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ที่สามารถประเมินเพื่อนำไปเป็นประเด็นแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ซึ่งทุกขั้นตอนสามารถบันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

5) **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยมีลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะเครื่องมือดังนี้

5.1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) รวบรวมข้อมูลที่ได้โดย ทำ
การสังเคราะห์แยกประเด็นตามองค์ประกอบตามเนื้อหา โดยเรียบเรียงข้อมูลให้การใช้ภาษามีความเรียบง่าย
สละสลวย อ่านเข้าใจง่าย และมีความเป็นวิชาการ

5.2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) รวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม
จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำการสังเคราะห์แยกประเด็นตามองค์ประกอบตามเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ข้อ 3
โดยเรียบเรียงข้อมูลเพื่อให้ทราบความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่ผ่านการประเมินให้
คำแนะนำ ซึ่งต้องมีการใช้ภาษาที่มีความเรียบง่าย สละสลวย อ่านเข้าใจง่าย และมีความเป็นวิชาการ

ผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา” ผู้วิจัยได้มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
วัดเมืองยะลา ผลการศึกษาพบว่า 1.1) งานให้บริการชุมชน เป็นงานบริการที่โรงเรียนให้กับชุมชนตาม
ความสามารถของโรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น การให้บริการสถานที่ ช่วยด้านความรู้คำแนะนำ และ
บุคลากร ให้บริการด้านข่าวสาร ข้อมูลวิชาการ ต้องมีบุคลากรมีหน้าที่รับเรื่องจากชุมชนโดยตรงแล้วนำเสนอ
ตามขั้นตอน เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ อ่อนน้อม และเป็นผู้ที่ชุมชนคุ้นเคยและยอมรับ 1.2) งานรับความช่วยเหลือ
สนับสนุนจากชุมชน ชุมชนให้การสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา/วัด เป็นรูปธรรม แสดงออกถึงความ
สามัคคีในชุมชน ต้องมีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับชุมชนโดยตรง และสามารถแก้ปัญหาหน้างานได้
เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ดี 1.3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นการ
ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารการศึกษา ต้องใช้ทักษะการทำงานกับชุมชน ต้องมีมนุษยสัมพันธ์
ที่ดีต่อหน่วยงานอื่น ต้องกำหนดนโยบายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ผู้บริหารควรรู้และทำความเข้าใจ
ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นรวมทั้งค่านิยมและความเชื่อของท้องถิ่นด้วย เพื่อให้เกิด
ความสามัคคีในชุมชน บุคลากรต้องได้รับความไว้วางใจจากชุมชน เป็นผู้ที่รู้จักและมีมนุษยสัมพันธ์กับ
หน่วยงานอื่นดี 1.4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องสรรหาและเสนอแต่งตั้ง
ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของ
สถานศึกษา ผู้แทนคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความรู้และบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายและ
แผนพัฒนาของสถานศึกษา ต้องมีครูผู้รับผิดชอบโดยตรง ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ขาดการกระตุ้นและ
ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญนำข้อเสนอแนะของชุมชนมาเป็นนโยบายของ
สถานศึกษา 1.5) การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและครู
ส่งเสริมสวัสดิการนักเรียน จัดหาทุนการศึกษา ร่วมพัฒนาสถานศึกษา โดยกำหนดการประชุมในการพิจารณา
ให้ทุน แบ่งประเภททุนให้ชัดเจนระหว่างทุนผู้เรียนดี และทุนเพื่อให้โอกาสในการศึกษา อย่าให้ซ้ำๆ กัน
กระจายไปตามประเภทของทุน ปัจจุบันสถานศึกษาจัดหาให้เองจากเครือข่ายตามความเหมาะสม
และ 1.6) งานประชาสัมพันธ์ บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถ เป็นผู้รู้กฎระเบียบต่างๆ มีทักษะในการ
สื่อสารอย่างเชี่ยวชาญ เป็นผู้มีความสัมพันธ์ดี ต้องจัดทำแผนระยะสั้นและระยะยาวในการดำเนินงานให้มีการ
ประชาสัมพันธ์ 2 ทาง มีการตอบรับและเสนอแนะ ใช้สื่อทุกสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีผู้รับผิดชอบ
โดยตรง เป็นผู้ที่ชุมชนและหน่วยงานอื่นรู้จักและยอมรับ

2) แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า แนวทางในการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครอบคลุม 6 งาน ได้แก่ 2.1) งานให้บริการชุมชน การให้เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการให้บริการต่างๆ กับชุมชนส่วนมากจะเป็นงานด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี งานให้บริการข่าวสารความรู้ ข้อมูลทางวิชาการให้คำแนะนำ ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก ต้องมีผู้รับเรื่องโดยตรงน่าจะเป็นหน้าที่ของครูด้านประชาสัมพันธ์ ต้องเป็นผู้มีอัธยาศัยดี มีประสบการณ์ในการต้อนรับ ให้บริการที่ถูกต้องและเหมาะสม 2.2) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน เป็นการรับความช่วยเหลือทุกอย่าง ด้านวิชาการ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่และคำแนะนำ โรงเรียนต้องมีการวางแผนหรือโครงการในการขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้า ต้องทำเป็นแผนระยะยาวจะจัดงานทางศาสนา งานขนบธรรมเนียมประเพณี มีครูผู้รับผิดชอบโดยตรงจัดทำเสนอแผนงาน เมื่อได้รับการสนับสนุน ควรยกย่องให้เกียรติและออกเกียรติบัตรขอบคุณ 2.3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ มีการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดเป็นระยะ บุคลากรในโรงเรียน คอยประสานงานให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ในเขตพื้นที่ประกอบการ บุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงต้องประสานงานในการจัดกิจกรรมมีอัธยาศัยดี เป็นที่รู้จักเพราะต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ 2.4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรรหาคณะกรรมการโรงเรียน จากบุคคลสำคัญในชุมชน คัดเลือก จัดอบรม ส่งเสริมความรู้ตามบทบาทและหน้าที่ สถานศึกษาต้องสรรหาคณะกรรมการ ต้องเป็นผู้สนใจในการพัฒนาการศึกษา มีความประพฤติดี ทำหน้าที่ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ และความเห็นชอบสาระหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการดำเนินงานตามแผน ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาก่อนเสนอสาธารณชน กำหนดประชุมอย่างน้อย 2 ครั้ง/ภาคเรียน 2.5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ เป็นการแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีโอกาสจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ภายใต้ระเบียบกฎหมายต่างๆ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบประชุมมีบุคลากรภายในโรงเรียนประสานงานและอำนวยความสะดวก เช่นสมาคมผู้ปกครองและครู สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและครู มีการจัดประชุมกรรมการสมาคม เช่นจัดทุนการศึกษา จัดหาอุปกรณ์การเรียน และ 2.6) งานประชาสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เป็นกระบวนการแสดง แลกเปลี่ยน เผยแพร่ เป็นงานสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิด ผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ต้องทราบกฎหมายระเบียบต่างๆ อย่างชัดเจน ต้องครอบคลุมชุมชนทั้งหมด และครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียน ต้องมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ต้องประชาสัมพันธ์ทุกช่องทาง

3) ผลการนำเสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยนำมาขับเคลื่อนผ่าน 6 งาน ได้แก่ (1) การให้บริการชุมชน (2) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน (3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ (4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ และ (6) งานประชาสัมพันธ์ โดยมีขั้นตอนหลักในการดำเนินงานโดยอาศัยหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการ ได้ดังนี้ ด้านที่ 1

ทาน ประกอบด้วย งานการให้บริการชุมชน และงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน คือ กำหนดผู้รับผิดชอบรับเรื่องราวต่างๆจากชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาต้องพบผู้บริหารเท่านั้นกำหนดความช่วยเหลือสงเคราะห์สิ่งของ และแบ่งปัน ลักษณะเป็นผู้ให้ ด้านที่ 2 ปิยวาจา ได้แก่ งานประชาสัมพันธ์ เป็นงานเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานให้ชุมชนทราบต้องใช้เวลาจากสภาพ ชัดเจน ด้าน 3 อัตถจริยา ได้แก่ งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ และงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องจัดทำแผนงานและรายละเอียดของงานการให้บริการ ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและด้านที่ 4 สมานัตตตา ได้แก่ งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรมสมาคมหรือมูลนิธิ การให้บริการ ต้องให้ความเสมอภาคในคุณภาพและโอกาส ไม่ลำเอียง ไม่ล่าเอียง ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และติดตามประเมินผล สรุปการปฏิบัติงานและรายงานปัญหาที่เกิดขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1) สภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผลการศึกษาพบว่า 1.1) งานให้บริการชุมชน ในการให้บริการชุมชนของสถานการศึกษาจะให้บริการทุกด้าน ทั้งความสะดวกในเรื่องสถานที่ การจัดหาอุปกรณ์ต่างๆในการดำเนินการให้ชุมชนโดยอาศัยเครือข่ายของสถานศึกษา 1.2) งานรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน เป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา/วัด ช่วยแรงงานจัดเตรียมงาน มีการวางแผนล่วงหน้า เมื่อเสร็จงานยกย่อง ขอบขอบคุณที่ทุกฝ่ายร่วมกันจัดกิจกรรมได้สำเร็จ 1.3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นความจำเป็นในการประชุมต่อเนื่อง ครมมีผู้รับผิดชอบโดยตรงที่มีความเข้าใจชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นการสร้างเครือข่ายให้กับสถานศึกษา ต้องมีการกำหนดนโยบายระยะยาวควรเริ่มต้นตั้งแต่ต้นภาคเรียน 1.4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชนไม่มีเวลาเข้าประชุมหรือทำกิจกรรมร่วม ครมมีภาระมาก ติดภารกิจเร่งด่วน มีงานรับผิดชอบหลายด้าน ขาดการมีส่วนร่วมขาดการกระตุ้นและขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง 1.5) การจัดตั้งกลุ่มชุมชน สมาคมหรือมูลนิธิ งานจัดตั้งกลุ่มชุมชน สมาคมหรือมูลนิธิ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ปกครองและครูในการช่วยการเรียนการสอน ส่งเสริมสวัสดิการนักเรียน แจกทุนการศึกษา ให้คำปรึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา แต่ละชุมชนมีบริบททางการเงินที่แตกต่างกันและมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทำให้การมีส่วนร่วมลดน้อยลงสถานศึกษา และ 1.6) งานประชาสัมพันธ์ เป็นการชี้แจงให้สังคมรับรู้กิจกรรม การเคลื่อนไหวของสถานศึกษา เพื่อให้ส่งผลผู้เรียนอย่างไร ได้รับความร่วมมือกับชุมชนแบบไหน เพราะการประชาสัมพันธ์ผิด จุดหมายเปลี่ยนทันที ต้องทำแผนระยะยาวและระยะสั้นกำหนดช่องทางการสื่อสารต้องชัดเจน ทัวถึง ถูกต้องไม่ตกหล่น ประชาสัมพันธ์ยิ่งกว้างไกล ความสบายใจยิ่งเกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตลอดระยะเวลา การดำเนินงานตามงาน 6 ด้านเป็นไปอย่างเป็นระบบมีความชัดเจน และทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ทั้งการดำเนินงานที่ได้ให้โรงเรียนช่วยกันในการสร้างความพันธมิตรกับชุมชน และได้สร้างแผนงานที่เป็นระบบชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธรรมาภรณ์ วิโรหุต (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนต้นแบบในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี กลุ่มที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา โรงเรียนต้นแบบในโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรม
ราชกุมารีกลุ่มที่ 6 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย
ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติสูงที่สุด คือด้านส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชนเริ่มตั้งแต่
ในครรภ์มารดา รองลงมาคือ ด้านเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอด
วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการอาชีพ ปลูกฝังจิตสำนึก
และพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตามลำดับ และ
ส่วนด้านที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ ด้านเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการเรียนรู้ทาง
วิชาการ และจากที่กล่าวมาข้างนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอเวน (Owan, 2019) ที่ได้ศึกษาเรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและประสิทธิผลของระบบโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐซาม
แมร์นา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครู การใช้ทรัพยากรในชุมชนโรงเรียน การสื่อสาร
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
กับประสิทธิผลของระบบโรงเรียนมัธยมตามลำดับในเขตเทศบาลเมืองคาลาบาร์ ของรัฐโครอริเวอร์ สรุปได้ว่า
โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผลของระบบ
โรงเรียนตามลำดับ จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะหลายประการว่า ผู้อำนวยการควรจัดตั้งสมาคมครู
ผู้ปกครองที่กระตือรือร้นในโรงเรียนของตนโดยมีผู้นำของสมาคมที่ประกอบด้วยชุมชนสมาชิก และเจ้าหน้าที่
ของโรงเรียน ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงโรงเรียนเข้ากับชุมชน และจะสร้างเวทีสำหรับการอภิปรายและ
ระงับข้อพิพาท

2) แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา พบว่า ต้องสอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนในงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครอบคลุม 6 งาน ประกอบด้วย 2.1) งานให้บริการชุมชน ต้องให้ครู
ไปช่วยพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ สนับสนุนเป็นแหล่งสัทธิทดลองวิชาชีพการเกษตร เพื่อประโยชน์ของชุมชน
2.2) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ต้องได้รับความช่วยเหลือทุกอย่างจากชุมชน ต้องมีการ
วางแผนหรือโครงการในการขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้า และต้องยกย่องให้เกียรติขอบคุณ
2.3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ต้องได้รับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชนกับ
หน่วยงานอื่นๆ ผู้บริหารและบุคลากรต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ประชาชนศรัทธาจะเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา
โรงเรียน และต้องให้ความสำคัญกับผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนอื่นๆ 2.4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องดำเนินการตั้งแต่ สรรหา เสนอแต่งตั้ง
เสริมความรู้บทบาทและหน้าที่ จัดประชุมและดูแลให้ปฏิบัติตามระเบียบให้เกิดประสิทธิภาพ 2.5) งานจัดตั้ง
กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ต้องแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมี
การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ภายใต้ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ
ประชุมหาแนวทางกำหนดข้อ นโยบาย วัตถุประสงค์ โดยมีบุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิก เพื่อ
ประสานงานและอำนวยความสะดวกด้านต่างๆในการจัดกิจกรรม และ 2.6) งานประชาสัมพันธ์ ต้องมีการ
สื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน โดยมีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้ยึดติดกับกระบวนการวางแผน การติดต่อสื่อสาร และ
ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการแนวทางสามารถสร้างประโยชน์ที่ดีกับทุกฝ่าย อีกทั้ง
ทั้งในการดำเนินงานตามแนวทางสามารถทำได้โดยไม่ยุ่งยาก ซึ่งการดำเนินงานแผนงานตามนโยบายต้อง
อาศัยความร่วมมือกับชุมชน ผลการศึกษาแนวทางจึงได้ประโยชน์ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว เพื่อให้เกิด

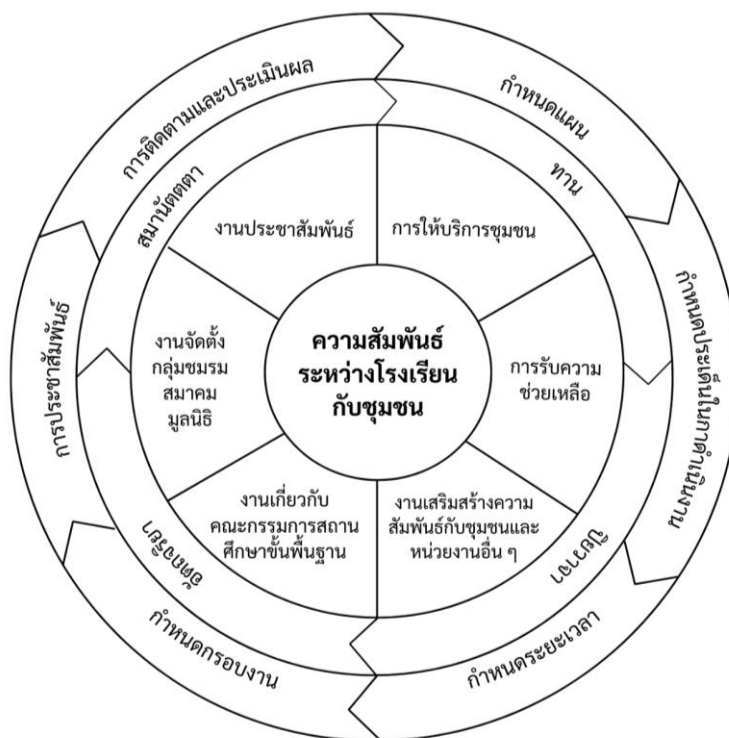
คุณภาพในการดำเนินงานในระบบของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจริยพร แดงซุด (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 พบว่า (1) ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ กำลังใจ เพื่อให้บริการชุมชนในทุกด้าน มีการลงพื้นที่พบปะชุมชนอย่างต่อเนื่อง (2) ด้านประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องสร้างองค์ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสารให้กับผู้ปกครอง ชี้แนะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในกิจกรรมที่จัดขึ้น มีการประชาสัมพันธ์สองทาง ร่วมให้ข้อมูลและรับฟัง (3) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารจะต้องให้แนวปฏิบัติกับครูในการทำงานร่วมกับชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมกิจกรรมกับศูนย์การศึกษาพิเศษผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน และ (4) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ร่วมวางแผน ปรับปรุงการดำเนินงานกับชุมชน ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อความโปร่งใสและให้สาธารณชนได้รับทราบ

3) ผลการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินการของแนวทาง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษามาเพื่อนำไปเป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการได้นำเสนอแนวทางวิธีการดำเนินงานโดยนำหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางที่สามารถกระทำได้โดยชัดเจน โดยที่การนำแนวทางไปประยุกต์ใช้สามารถทำให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับชุมชน อีกทั้งทำให้เครือข่ายที่ได้รับความร่วมมือของชุมชนในการขับเคลื่อนการดำเนินให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดย่อมเป็นดีต่อการดำเนินงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตริยณภรท์ เสาวรา (2566) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการบริหารงานและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบควบคู่ไปกับการนำหลักนิติธรรม จริยธรรมมากำหนดใช้ เป็น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นธรรม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา ประกอบไปด้วย 1) การให้บริการชุมชน 2) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน 3) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ 4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ 6) งานประชาสัมพันธ์ โดยนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปบูรณาการ โดยสามารถศึกษาแนวทางแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา โดยใน

แต่และแนวทางในการดำเนินงานจะต้องดำเนินงานเป็นระบบวงจร ที่มีขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดประเด็นในการดำเนินงาน (2) กำหนดแผนงานกิจกรรม (3) กำหนดระยะเวลา (4) กำหนดกรอบการให้บริการ (5) ประชาสัมพันธ์ และ (6) การติดตามและประเมินผล และในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา โดยที่นำมาบูรณาการเข้าด้วยกันจนได้ ขั้นตอนหลักๆ คือ (1) การกำหนดประเด็นในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์กัน ให้คำแนะนำ ตามหลักธรรม ทาน (2) กำหนดแผนงานกิจกรรมการให้บริการ ต้องจัดทำแผนงานและรายละเอียดของงาน เพื่อบริหารให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดตามหลักธรรม อตถจริยา (3) กำหนดระยะเวลาในการให้บริการ พิจารณาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรมให้เหมาะสมอย่างเท่าเทียมกันตามหลักธรรม สมานัตตตา (4) การประชาสัมพันธ์ เป็นงานเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบ ต้องใช้วาจาสุภาพ ไพเราะ พูดชัดเจน ไม่พูดส่อเสียด แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่บิดเบือนตามหลักธรรม ปิยวาจา (5) กำหนดกรอบการให้บริการต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้เสมอต้นเสมอปลาย ไม่อคติ ไม่ลำเอียง ไม่เอา รัดเอาเปรียบตามหลักธรรม สมานัตตตา และ (6) กำหนดการติดตามประเมินผล สรุปการปฏิบัติงานและ รายงานปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องเป็นผู้ที่เสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคกับทุกคน ไม่เอารัดเอาเปรียบ คิด ในทางสร้างสรรค์ตามหลักธรรม สมานัตตตา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

จากการดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้ ทำให้ทราบผลที่เป็นแนวทางการดำเนินขับเคลื่อนการทำงาน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมือง ยะลาที่มีงานดำเนินงาน ๖ ประเภทได้แก่ (๑) การให้บริการชุมชน (๒) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจาก ชุมชน (๓) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ (๔) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (๕) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ และ (๖) งานประชาสัมพันธ์ และจากการได้นำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาบูรณาการการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ได้ขั้นตอนหลักในการขับเคลื่อนหลักๆ จำนวน ๖ ข้อ ได้แก่ (๑) การกำหนดประเด็นในการดำเนินงาน (๒) กำหนดแผนงานกิจกรรม (๓) กำหนดระยะเวลา (๔) กำหนดกรอบการให้บริการ (๕) ประชาสัมพันธ์ และ (๖) การติดตามและประเมินผล ฉะนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ให้เกิดแนวทางที่ดีและมีประโยชน์สูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) สำนักงานพระพุทธศาสนา ควรมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.2) กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรมีการจัดกรอบเชิงปฏิบัติงานส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.3) โรงเรียนพระปริยัติธรรม ต้องมีโครงสร้างงานส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1) สถานศึกษา ควรแต่งตั้งผู้รับเรื่องราวจากชุมชนโดยเฉพาะรับเรื่องราวแล้วเสนอตามขั้นตอนเป็นผู้ที่ประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้ดีและสามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้

2.2) งานประชาสัมพันธ์ เป็นงานที่สำคัญที่จะเกิดความเข้าใจกัน ควรมีครูรับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในกฎระเบียบต่างๆ มีอัธยาศัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตอาสา

2.3) สถานศึกษาต้องให้ความสนใจกับงาน จัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ เพราะเป็นแนวทางช่วยกิจการต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดี

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1) ควรนำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ วัดเมืองยะลา นำไปปฏิบัติให้ครบทั้ง 6 งาน เพื่อโรงเรียนจะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

3.2) ควรมีการศึกษาวิจัยโดยนำหลักธรรมอื่นๆ เข้ามาบูรณาการในการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

3.3) ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา

เอกสารอ้างอิง

จริยพร แดงขุด. (2564). แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ตรัยณกรัท เสาวรา. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่. 1(3), 1-12.

- พระธนภัทร์ วิโรทุต. (2562). การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
โรงเรียนต้นแบบในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กลุ่ม
ที่ 6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2550). ธรรมานุชชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สำนัก
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระสิริปัญญาคุณ. (2563). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2563. ยะลา:
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
เลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ.
- สุรวัช ศรีวัช. (2532). เทคนิคการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป.
- Cropley, A. J., and Dave, R. H. (1978). Lifelong Education and the Training of Teachers:
Developing a Curriculum for Teacher Education on the Basis of the Principles of
Lifelong Education. Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Owan, Valentine J. (2019). school-community relationship and school system effectiveness
in secondary schools in cross river state. World Journal of Vocational Education and
Training. 1(1), 11.